

Nr 203.

Av herr **Ljung m. fl.**, om *provisorisk avlöningsförbättring åt föreståndare och lärare vid lantmannaskolor.*

För den vid vårt lands folkhögskolor och lantmannaskolor fast anställda lärarepersonalen fastställde Kungl. Maj:t och riksdagen år 1919 avlöningsförmåner. Bestämmelserna härom återfinnas i kungörelserna den 31 december 1919 (nr 864) angående avlöning åt lärare vid folkhögskola samt statsbidrag till sådan skola ävensom den 5 december 1919 (nr 857) angående statsunderstöd till lantmannaskolor m. m. Enligt dessa bestämmelser skulle avlöningarna vid ifrågavarande skolformer motsvara varandra. För föreståndare vid skola med endast huvudkurs skulle den kontanta grundlönen vid båda skolformerna utgå med 4,000 kronor och för föreståndare vid skola med flera kurser med 5,400 kronor. För ordinarie lärare skulle grundlönen utgöra 3,000, resp. 3,700 kronor.

Ifrågavarande bestämmelser äro fortfarande gällande. Från och med ingången av budgetåret 1929/1930 (för skolorna läsåret 1929/1930) har emellertid berörda likställighet upphört, i det att 1929 års riksdag på grund av motion i ärendet (II: 122) beslöt att för sist nämnda budgetår skulle utgå provisorisk löneförbättring till föreståndare och lärare vid folkhögskolorna.

På grund av nämnda förhållanden hemställde lantbruksstyrelsen i skrivelse till Kungl. Maj:t av den 27 augusti 1929 om vidtagande av åtgärder för beredande åt föreståndare och lärare i lantmannaskolor av enahanda rätt till provisorisk löneförbättring, som genom 1929 års förut omförmälda beslut tillerkänts motsvarande befattningshavare vid folkhögskolorna.

Enligt lantbruksstyrelsens förslag skulle den provisoriska avlöningsförbättringen utgå med samma belopp, som av 1929 års riksdag beviljats för folkhögskolornas föreståndare och lärare, nämligen för:

föreståndare	
a) med tjänstgöring enbart vid huvudkurs	kronor 420
b) med tjänstgöring vid dylik kurs jämte längre kurs, fortsättningskurs eller andra årskurs	» 600
fast anställd lärare	
a) med tjänstgöring vid enbart huvudkurs	» 385
b) med tjänstgöring vid dylik kurs jämte längre kurs, fortsättningskurs eller andra årskurs	» 500
vikarierande lärare med full tjänstgöring	» 285

Den årliga utgiften för ifrågavarande provisoriska löneförbättring skulle enligt lantbruksstyrelsens beräkning uppgå till cirka 40,000 kronor, och hemställde lantbruksstyrelsen, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att för budgetåret 1930/1931 för ändamålet anvisa ett extra förslagsanslag av 40,000 kronor.

Det av lantbruksstyrelsen sålunda framställda förslaget tillstyrktes av såväl högre lantbruksundervisningssakkunniga som kungl. statskontoret. Två ledamöter av nämnda sakkunniga ansågo sig dock icke kunna biträda förslaget.

Vederbörande departementschef fann sig med hänsyn till den då pågående utredningen angående den lägre lantbruksundervisningen icke kunna tillstyrka, att någon ändring vidtoges i nämnda personals avlöningsförhållanden. Några medel för genomförande av lantbruksstyrelsens förslag beräknades sålunda icke i 1930 års statsverksproposition.

Det av lantbruksstyrelsen framförda förslaget till provisorisk löneförbättring åt lantmannaskolornas föreståndare och lärare upptogs i en vid 1930 års riksdag väckt motion (II: 283), vari hemställdes, att riksdagen måtte dels medgiva, att provisorisk avlöningsförbättring finge för tiden 1 juli 1930—30 juni 1931 utgå till föreståndare och lärare med ovan angivna belopp, dels ock för ändamålet anvisa för budgetåret 1930/1931 ett extra förslagsanslag av 40,000 kronor.

Jordbruksutskottet anförde i sitt utlåtande nr 1, efter att hava återgivit departementschefens yttrande angående lantbruksstyrelsens förut berörda förslag, rörande motionen följande: »Av skäl som departementschefen anført anser sig utskottet icke nu böra taga ställning till den väckta lönefrågan. Utskottet kan därför icke biträda motionen.» I enlighet härmed hemställde utskottet, att motionen ifråga icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd, och blev denna hemställan av riksdagen bifallen.

Sedan förra årets riksdag fattat sitt beslut i föreliggande fråga, hava förut nämnda sakkunniga framlagt sitt betänkande. Av detta framgår bl. a., att utredningsmännen, särskilt med hänsyn till att 1928 års lönekommittés förslag syntes böra avvaktas, innan frågan om lantmannaskollärarnas avlöningsförmåner gjordes till föremål för mera ingående prövning, endast i fråga om en obetydlig detalj föreslagit ändring i nu utgående kontanta löner för lärarepersonalens arbete vid skolans ordinarie kurser. De i detta betänkande framlagda förslagen kunna sålunda icke, såsom vederbörande departementschef och jordbruksutskottet förra året syntes antaga, föranleda någon nämnvärd ändring i löneförmånerna till ifrågavarande befattningshavare. Av den nuvarande departementschefens yttrande å sidan 43 i nionde huvudtiteln framgår också, att de i betänkandet framlagda förslagen rörande lantmannaskolorna över huvud taget icke komma att föreläggas innevarande års riksdag till prövning.

Av årets statsverksproposition framgår bl. a., att Kungl. Maj:t under åttonde huvudtiteln, punkt 236, föreslagit riksdagen att för budgetåret

1931/1932 bevilja ett extra förslagsanslag av 70,000 kronor till provisorisk avlöningsförbättring åt lärare vid folkhögskolor. Något motsvarande belopp för lantmannaskolornas vidkommande finnes icke upptaget under nionde huvudtiteln. Då saken icke heller på annat sätt synes vara omnämnd, svävar man i okunnighet om anledningen till denna uraktlåtenhet att framlägga förslag till återställande av den tidigare av riksdagen fastställda men sedan avbrutna likställigheten i löneavseende mellan folkhögskolornas och lantmannaskolornas lärarepersonal.

I sitt den 8 november 1930 avgivna utlåtande över förut nämnda betänkande angående ordnande av den högre lantbruksundervisningen upptager lantbruksstyrelsen jämväl frågan om förhållandet mellan avlöningsförmånerna till föreståndare och lärare i folkhögskolor och lantmannaskolor till behandling. Efter att hava omnämnt den 1919 fastställda men 1929 åter upphävida likställigheten i avlöningsförmåner för de olika skolornas lärarepersonal samt erinrat om sitt år 1929 framlagda förslag till provisorisk avlöningsförbättring för lantmannaskolornas lärare anför lantbruksstyrelsen bl. a., att det synes, »som om ur rättvisans synpunkt borde krävas, att den hittillsvarande jämställigheten på detta område icke rubbas och att statsmakterna genom olika bestämmelser i avlöningshänseende icke giva anledning till den uppfattningen, att den lärargärning, som utövas vid lantmannaskolorna, av dem anses mindervärdig i jämförelse med den, som utövas vid folkhögskolorna. Konsekvensen av de synpunkter, lantbruksstyrelsen sålunda framfört, torde bliva, att, därest vid omorganisation av lantmannaskolorna den nuvarande lönestandarden i huvudsak bibehålles, likställighet i löneavseende lärarepersonalerna emellan bör skapas genom anvisande av provisorisk löneförbättring jämväl åt lantmannaskolornas lärarepersonal, samt att, när en gång folkhögskolornas lönestat slutregleras, denna i tillämpliga delar vinner tillämpning jämväl ifråga om lantmannaskolorna.»

Av detta yttrande, vid vars avgivande lantbruksstyrelsen synes haft anledning förmoda, att frågan om den lägre lantbruksundervisningens ordnande i sin helhet skulle föreläggas innevarande års riksdag, torde framgå, att lantbruksstyrelsen fortfarande vidhåller sin genom förenämnda förslag av den 27 augusti 1929 ådagalagda uppfattning, att lantmannaskolornas föreståndare och lärare omedelbart böra komma i åtnjutande av samma provisoriska avlöningsförbättring, som förut kommit motsvarande befattningshavare vid folkhögskolorna till del. För vår del hålla vi också före, att så bör ske. Den likställighet mellan ifrågavarande lärargrupper, som 1919 med hänsyn till föreliggande omständigheter befanns välgrundad, synes nämligen fortfarande fullt motiverad. Under sådana förhållanden kan det icke anses rimligt och rättvist, att den olikhet, som genom 1929 och 1930 års riksdagars beslut likväl kommer att bestå under två år, längre upprätthålles. Skulle så ske, kan detta icke gärna undgå att utöva ett

menligt inflytande på lantmannaskolornas för vårt jordbruk och vårt land synnerligen betydelsefulla verksamhet.

På grund av det ovan anförda samt under åberopande i övrigt av de skäl för den nu föreslagna avlöningsförbättringen, som anfördes i föregående års motion i ärendet och den i andra kammaren förda överläggningen angående densamma, få vi hemställa,

att riksdagen måtte dels medgiva, att provisorisk avlöningsförbättring må för tiden 1 juli 1931—30 juni 1932 utgå till föreståndare och lärare vid lantmannaskolor med ovan angivna belopp, dels ock för ändamålet anvisa för budgetåret 1931/1932 ett extra förslagsanslag av 40,000 kronor.

Stockholm den 22 januari 1931.

Erik W. Ljung.

Anders Norsell.

Sig. A. Carlsson.

Oscar Osberg.

P. S. Hedlund

i Häste.